

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIO
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas
Extranger, 5.

A LA CASA GRAN

Animarse, caballers, que l' olla torna á ser plena.

ELOGI DE LAS ELECCIONS

EN *Xarau*, en el *Glosari* de la senmana passada, se planyía de que 'ls cinquanta mil patriotas que votan per Catalunya, fassin oficis de màquina neumática en els dos teatros catalans que tenim á Barcelona. Es una llástima que en *Xarau* — pseudónim que amaga al més intens dels nostres humoristas — se prengui en serio, lo que tractat per la seva ploma hauría estat una deliciosa sátira.

El votar es una de las cosas més econòmicas d' aquesta vida, hont als dos díes de neixer las criaturitas tenen de pagar la redemció del pecat original. S' es ciudadá, interventor de la cosa pública, bon catalá y entusiasta correligionari, completament gratis. Fem treballar als interventors, als presidents de taula, als municipals de guardia y á la junta del cens, sense que 'ns costi ni un céntim. Pera un catalá que per serho es ja home práctic y estalviador, el votar es una ganga. ¡Que 'n fá de cosas un elector, sens necessitat de treures el portamonedas! Y aixó 'ls catalans ho aprecian estimantse més unas eleccions que una vetllada teatral.

Además, unas eleccions també tenen regust de cosa d' escenari. Hi han actors y públich, argument y desenllás, parlaments y *latiguillos*, emoció y cops escénichs. Ab ellas els espectadors fruheixen y s' educan. En las de l' any famós de 1907, un elector solidari quan votava se n' alegrava més que ab un saynet y al mateix temps cumplía un feyna tant espiritual y transcendent, que no semblava sino que un elector fos un personatge de 'n Zola ó de 'n D' Anunzio. ¡Quinas llágrimas líricas, dedicava tot eternit en Maragall als electors! ¡Y com todas las plumas catalanas, els hi amanyagavan, cantantlos com á uns super-homes! Si á un d' aquells ciudatans, una gloria qualsevol, un Anatole France, un Hæckel, s' els hi presenta ab el soroll retronador del seu nom, ho haurían rebut ab una certa ironía menyspreuadora: «¿Anatole France? Molt bé, molt bé... Pero jo soch un elector solidari.» Y tot aquest gran honor gratis. Entravan en la gloria sense pagar entrada.

¡Quín teatro, per catalá que sigui, dóna todas aquestas preeminencias? En els teatros catalans, pera 'ls electors solidaris, se fa negoci y no patria y en lloch d' engrandirse Catalunya, s' engreixa un empresari. ¿Quín mérit té veure *El bon rei Dagobert* per dugas pessetas? ¿Y l' aplaudir ab entussiasme pera que triomfin l' Iglesias ó en Rusiñol? Aquest triomf els hi costará diners, mentres que 'l triomf de tota una esquerra ó tota una dreta, no 'ls hi reporta cap més treball que l' operació senzillíssima de donar ben plegadeta una candidatura, al digne president de la taula electoral.

Val á dir una cosa, pera acabar aquest elogi de l' elector solidari. Els nostres autors, ¿qué li donan ab las sevas obras? després d' unas eleccions á l' hora de l' esmorsar en el día següent de la votació, els periódichs, agrahts al seu esforç, li dedican figuras raquítics. «Heu complert ab la Llibertat y ab Catalunya.» L' elector, esmorsa tot cofoy plé de joya per la seva tasca. Catalunya y la Llibertat li deuen alguna cosa... Se troba, donchs, ab un deber complert y un parell d' acreeadors. En cambi, el día després de l' estrena, els periódichs no li diuen res, y l' autor no els hi dona las gracias. Y sempre, sempre, escoltant lo mateix. En un drama de l' Iglesias, sent l' etern «vuy viure la vida; vuy marxar cara al sol»;

si es un d' en Puig y Ferreter, se troba ab el minyó aquell que vol anar á la montanya y viure també la seva vida; si l' altre nit compra una entrada en el teatro Arnau, pera veure l' obra d' en Maseras, altre vegada se topa ab que 'l protagonista s' esgargamella pera recomensar la seva vida. Tant sols en Rusiñol el distreu, pero es que 'ls personatges d' en Rusiñol en lloch de dir cosas á la vida riuen y fan riure, y aixó de que 'l distreguin els electors ho agruheixen molt.

La qüestió, donchs, es fer el teatro catalá tant in-
tessant com unas eleccions, convencent á la gent de que esser espectador lluheix tant com esser elector. Y procurar que 'ls nostres homes públics, fassin alguna obreta. Els dramas d' en Lerroux, d' en Cambó y d' en Carner exaltarían las passions y els bons ciudatans se pensarían alashoras que comprant una butaca, lluytavan per la Llibertat y per Catalunya.

* * *

En Lluhí y Rissech, té un barret. En Cambó té una barba florentina; en Puig y Cadafalch, uns lentes, inquisidors y nirviosos; en Pere Coromíns, una corbata xalina, mitj d' home atrafegat y mitj de romántich; en Lerroux una grossa cadena de rellotje, cadena presumptuosa d' aventurer acomodad, d' amo que sab lluhir. En Lluhí y Rissech, té un barret, petitó, negre, d' aquells que 'n diuen Frégolis, que escau bé damunt l' autoritat del seu rostre. En el barret d' en Lluhí, hi viu actualment tota la política catalana, com en aquells altres barrets, ab els quals els taumaturgs habilidosament treballan, hi riuen todas las ignocents sorpresas dels jochs de mans.

El barret d' en Lluhí, té todas las iras del d' en Napoleón y com el d' aquest té imperi y es senyor de sabias combinacions políticas. Els progressistas, quan arriban unas eleccions, intentan, ab el prestigi de la seva historia, arribar á obtenir una beligerancia electoral excesiva.

—Hi tenim dret, á tres candidats.

—No, senyor!

—Sí, senyor!

En Lluhí s' indigna. Venim per ideals y no pas per actas. —dú— Agafa 'l barret. La reunió intervé. «Home, deixi 'l barret. No s' en vagi. Arreglemho.» En Lluhí, torna á deixar el barret y els progressistas s' acontentan ab un sol candidat. Arriban las darreras eleccions provincials. Parlan els federals: —«Senyors, nosaltres creyém que 's tindria d' anar ab solidaritat.» En Lluhí, s' aixeca, y pren el barret, el petit barret Frégoli: «Els de l' esquerra, no podém esser captayres d' actas.» El barret ja está sobre l' autoritat del seu rostre de girondí. Els federals, tranzigeixen y en Lluhí torna á seures y á descobrirse.

Aquesta senmana, molts meditáren sobre 'l barret de 'n Lluhí. ¿Qué haurá fet á la Lliga? ¿Se l' haurá tornat á posar? ¿Haurá restat quiet, junt ab el barret del senyor Cambó, dels barrets progressistas, dels federals y dels unionistas? Per tercera, per quarta vegada, en Lluhí ha entonat el seu *ritornello*: «Ideal, ideals, y no pas actas. L' esquerra, te d' anar sola, sense concomitancias conservadoras. Y si l' esquerra 's nega 'ls nacionalistas anirem sols, ben sols...» Y el barret seu, va sortir de la confussió dels altres. Ab ell, marxavan, pera anar á morir definitivament; tres anys de l' historia de Catalunya.....

Xarau, bon *Xarau*, deliciós y excéptich, ¿no creus qu' es millor preocuparse del barret de 'n Lluhí, que d' aqueix drama pera llevadoras que 's diu *Les Arrels*? Cinquanta mil patriotas, ens donan la rahó. Y aquets cinquanta mil, son la mare patria. Una cosa molt respectable que hi cap dintre del barret de 'n Lluhí.

PARADOX

LA FEYNA DE 'N CAMBÓ

—¿Ahónt hi aneu á pescar?

—A qualsevol puesto. La qüestió es... pescar.

EL JUGLAR REYAL

El senyor don Eduard Marquina, ex-poeta civil, ha devingut, tot d'una, juglar reyal. Ha deixat de recó la trompeta dels ideals populars pera fer repicar davant dels monarcas y de la noblesa el cascabell del juglar.

Ho sentím. Y ho sentím de debó. En Marquina fins ara havia militat, com á home y com á poeta, en las fileras de l' exèrcit republicá. Y per lo que val en Marquina, es de dordre que hagi passat á ocupar la vacant d' en Grilo, fentse, en materia de versos de circumstancias, *proveedor de Real Casa*.

Es probable que 'l seu nou ofici li dongui més guanyes que 'l primer. Però aquest nou ofici, ab els seus acataments reverenciosos, té 'l defecte de trencar l' altiva dignitat del poeta, que es la seva espinada moral. Per de prompte, el repich del cascabell juglaresch ja ha valgut al nou juglar reyal una agulla de corbata de molta valúa, d' aquellas que 's poden *cotisar*. En Guerra Junqueiro, per haverse mostrat sempre sorrut ab el rey de Portugal, no ha tingut may gangas així.

Y encara en pot treure altrás grossas ventatjas en Marquina del seu nou ofici. ¿Quí ens diu que á horas d' ara no está ja enamorada alguna duquesa ó alguna marquesa dels cabells arrissats y del bigotet rós del juglar?

Se veu que en Marquina ja feya días que la portava de cap. Recentment havia escrit una sèrie d' articles á *La Publicidad* que duyan per títul *La acción*. Aquesta ha resultat una *mala acción*.

Y ja ho hem dit: tot aixó ens dol molt. La poesia civil está de dol.

Ara de poeta civil no 'ns en queda d' altre que en *Vassall i Serret*, el terrible *bardo* del diari d' en Lerroux.

POSTAL

De tot alló que, en mos versos,
lletras y postals, jo 't diga,
no 'n creguis ni una paraula:
tot es mentida.

Pensa que ja no 'm recordo
si 't dius Antonia ó María;
que són las mevas protestas
cosa fingida.

Ma estimació es una farsa;
ton amor, una juguina;
y els meus sospirs y els teus besos...
grossa mentida!

Mentida, igual, que als meus brassos
t' hagi tingut algún día;
y més mentida, y més grossa,
que tú hi siguessis felissa.

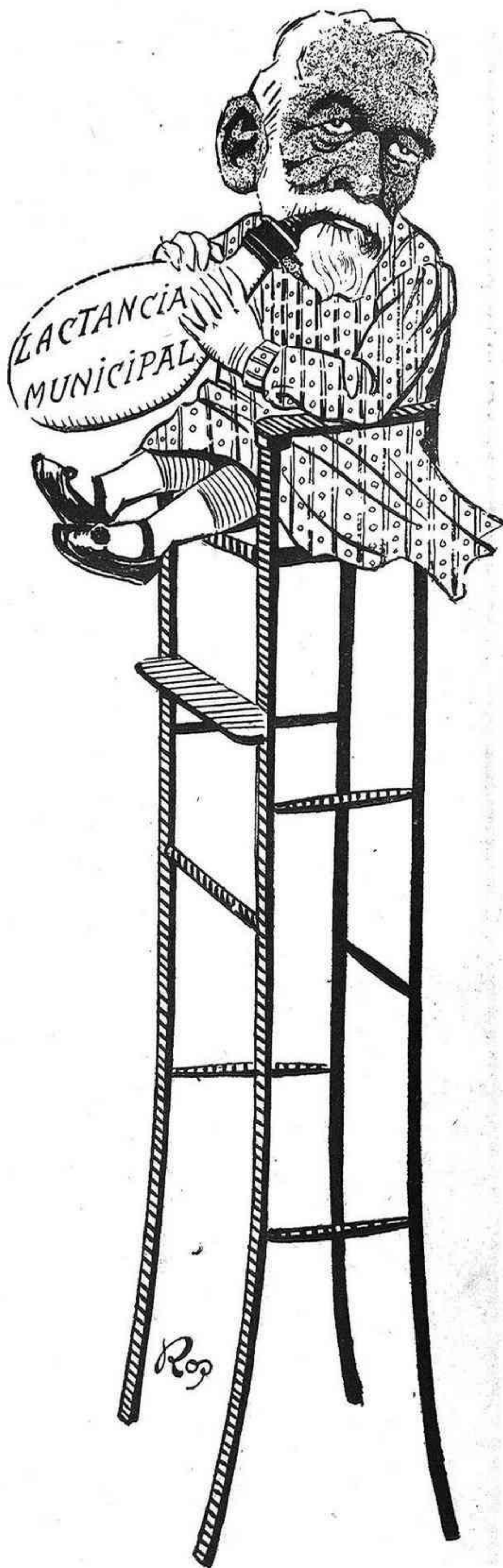
Ni jo 't coneix, ni 'm coneixes,
ni t' estimo, ni m' estimas;
y si algú 't diu lo contrari,
clávat á riure!

MIQUEL ANGEL

LA VIUDA ALEGRE

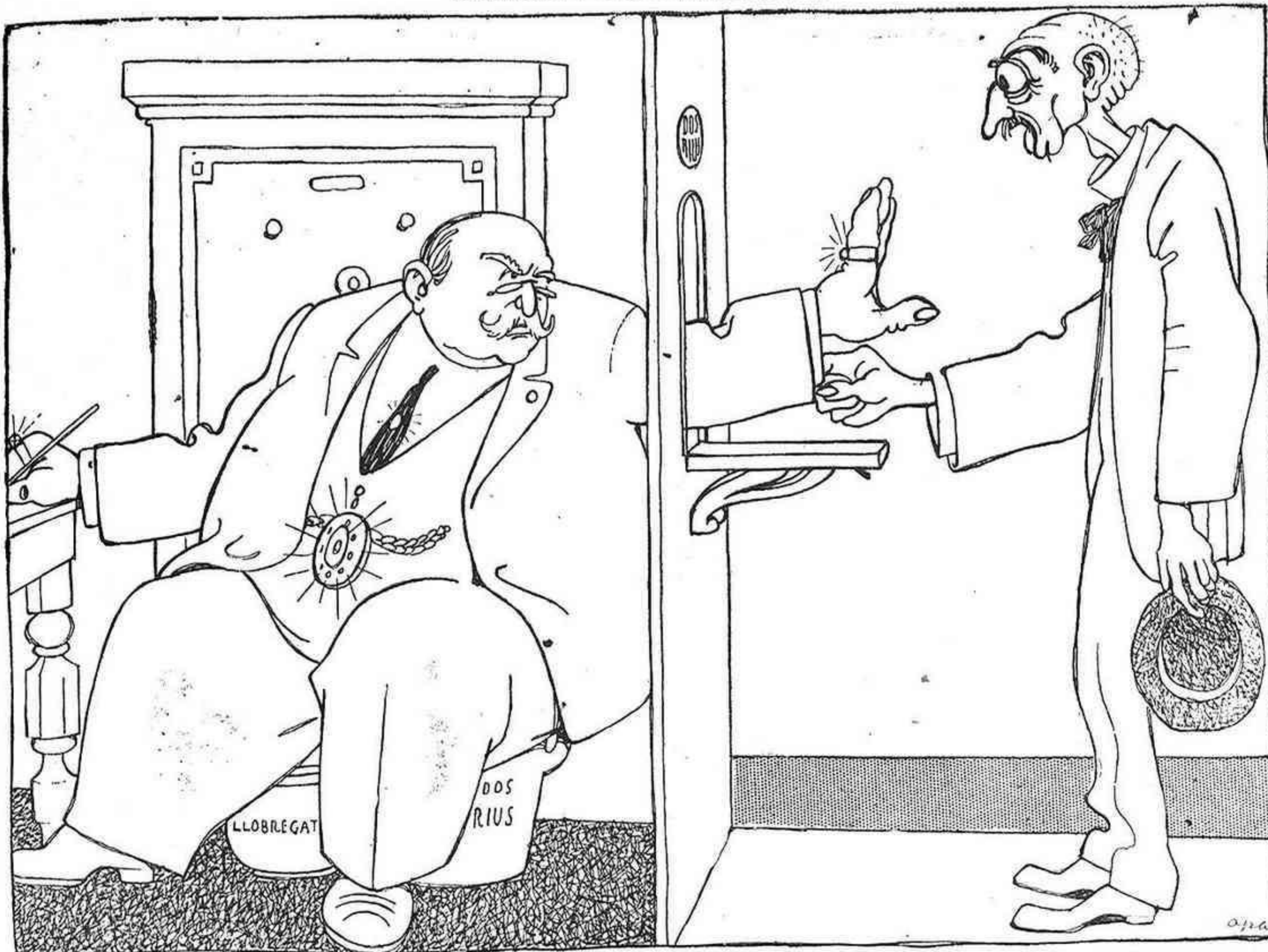
París, més ben dit, la premsa parisenca especialment dedicada al cultiu y explotació de la impresionabilitat de la *ville-lumière*, está de pésam. ¡S' ha quedat sense *affaire!* Després de deu llargas ses-

«DECÍAMOS AYER...»

—¡Ay! Ja torném á ser á la *Gota*. Refémnos, refémnos...

RAHONS CONVINCENTS

—Venía á protestar de que l' aygua aquesta de Dos-Ríus es tan dolenta que tota la meva familia está enmatzinada.

—No s' amohini, apreciat client; ja la doném escassa y cara porque no se 'n abusi.

sions, espléndidament mogudas, el procés Steinheil ha arribat al seu terme natural y l' alegre viuda, galantment absoluta pel honorable Jurat, ha sortir al carrer.

Y ara ¿en qué s' entretindrà aquest bon públich francès que troba que 'l diari «no está bé» si la crónica escandalosa del día no ocupa la major part del número?

¡Ah! No 'n surgeixen cada cinch minuts d' *affaires* tant interessants com el del *impasse* Ronsin.

Veritat es que 'ls pintors—sobre tot, els dolents—abundan qu' es un desespero; pero de pintors que un bell matí apareguin assassinats á pochos passos de la seva sogra, assassinada també com ells, no 'n surten ab gayre freqüencia.

¡Cóm s' ha divertit París aquests días!... Llástima que 'l tribunal, en lloch de congregarse en un reduhit local del Palau de Justicia, no hagi pogut anar á celebrar las sessions á la plassa de la Concordia ó á la Galeria de Máquinas, que hi hauria capigut tothom.

Madame Steinheil, la viuda processada, ha tingut moments dramátichs de verdadera grandesa. Si la Duse arriba á assistir á la vista, no té més remey que proclamarla la seva rival.

Desde 'l comensament de las sessions, el públich va dividir-se en dos partits. Com en l' inolvidable temps del procés Dreyfus, hi havia steinheilistas y anti-steinheilistas.

—Aquesta dona es absolutament ignocenta—deyan els uns.

—La culpabilitat d' aquesta dona no admet dupte—replicavan els altres.

—¿Quínas probas hi ha de que ella hagi comés al crim?

—¿Y cóm ho ha demostrat que no l' ha comés? Sospitas, presumcions, indicis, tants com vulguin. Probas indubitables, cap.

Assotats per aquestas dugas corrents oposadas, els individuos del Jurat escoltavan, miravan.... y poch á poch anavan perdent la xaveta. El president, á la darrera sessió, no va poguer més y adoptá la prudentíssima resolució de quedarse al llit.

A cada interrogatori semblava que la llum anava á esclatar, y un nou vel, repentinament caygut sobre l' assumpto, venía á aumentar las ombres qu' envolcallavan el doble crim.

—Digueu, senyora, ¿per qué varen acusar al vostre criat?—preguntava el president del tribunal á la misteriosa viuda.

—No ho sé; no sabia lo que 'm feya.

—¿Qué us proposavau al simular el robo de joyas que vos mateixa havíau amagat?

—No 'm proposava res; estava com boja.

Un día, espontáneament, se presenta un testimoni al Jurat y declara qu' ell es un dels quatre autors del crim.

—Sí—díu, quan el president l' interroga—jo soch la dona róssa que madame Steinheil va veurer al peu del seu llit.

—Pero si vos sou un home....

—Ja ho sé; pero aquella nit vareig disfressarme.

Apretat, al fi, per las preguntas del president, l' home acaba per confessar qu' ell no ha estat may en sa vida á la casa del carreró Ronsin.

—¿Per qué, donchs, veniu á declarar en aquesta forma?

—Per esperit caballesc... y per tenir al gust de veure d'aprop á la senyora viuda.....

Altres testimonis qu' en el sumari varen manifestar una cosa, ara 'n diuhen un' altra que destrueix completament la primera declaració. La confusió creix per moments. Els Jurats, que al principi esta van ben convensuts de la culpabilitat de la hermosa viuda, no saben ja á quina carta quedarse.

Y un vespre, després de deu horas de sessió, arriba el moment de decidir si aquella dona embustera, pervertida, enredayre, fantasiosa, venedora de caricias, es ó no culpable d' haver assassinat al seu marit y á sa mare.

—¡No!—diu el Jurat;—Madame Steinheil es innocent.

El públich aplaudeix; la viuda, absolta, surt del Palau de Justicia en automóvil, el Tribunal ordena que 'ls 60,000 franchs que importan els gastos del procés vagin á carrech del Estat... y aquí no ha passat res.

Es dir, sí que ha passat. Ha passat que, pesi als

aplausos de la multitud, l' opinió no s' ha conformat del tot ab el fallo, y que mentres la interessant madame fuig de París pera descansar uns días en una villa amagada, la gent discuteix ab més ó menos respecte la seva absolució.

—L' han absolta pera fer contents als elements bullangueros—diuhen uns.

—O perque la consideran ja prou castigada ab lo que en un any ha sufert á la presó—replican altres.

—O perque es guapa—murmuran molts.

Y en realitat ningú ho encerta.

¿Saben, al nostre entendre, per qué 'l Jurat l' ha absolta á madame Steinheil?

Per la rahó poderosíssima de que fentli tallar el cap s' acabava la dona, y ja no hi havia qu' esperar res.

En cambi, conservantli la vida y posantla en llibertat, ¡no 'n pot proporcionar poch encara d' *affaires*, donat el seu temperament!

Y com que París, per *ville-lumière* que 's digui, no viu més que per aixó, *voilà!*...

A. MARCH

LA ETERNA MALALTA

—Té, pendrás aixó.

—¡Ex!... No ho vull. Massa recordo lo malament que 'm va anar l' altra vegada.

GLOSARI

DE POLÍTICA

No crec que estranyin els llegidors que mentres el glosador sia a Madrid els parli només que de política. Aquí noensem casi en res més. Si no fos els sigrons i la política, ens trobarien morts pels carrers, uns de gana i altres d'avorriment. No'ns interessa altra cosa, ni sentim parlar d'altra cosa, ni volem sentir parlar-ne. Som així, a Madrid: no estem per tonteries.

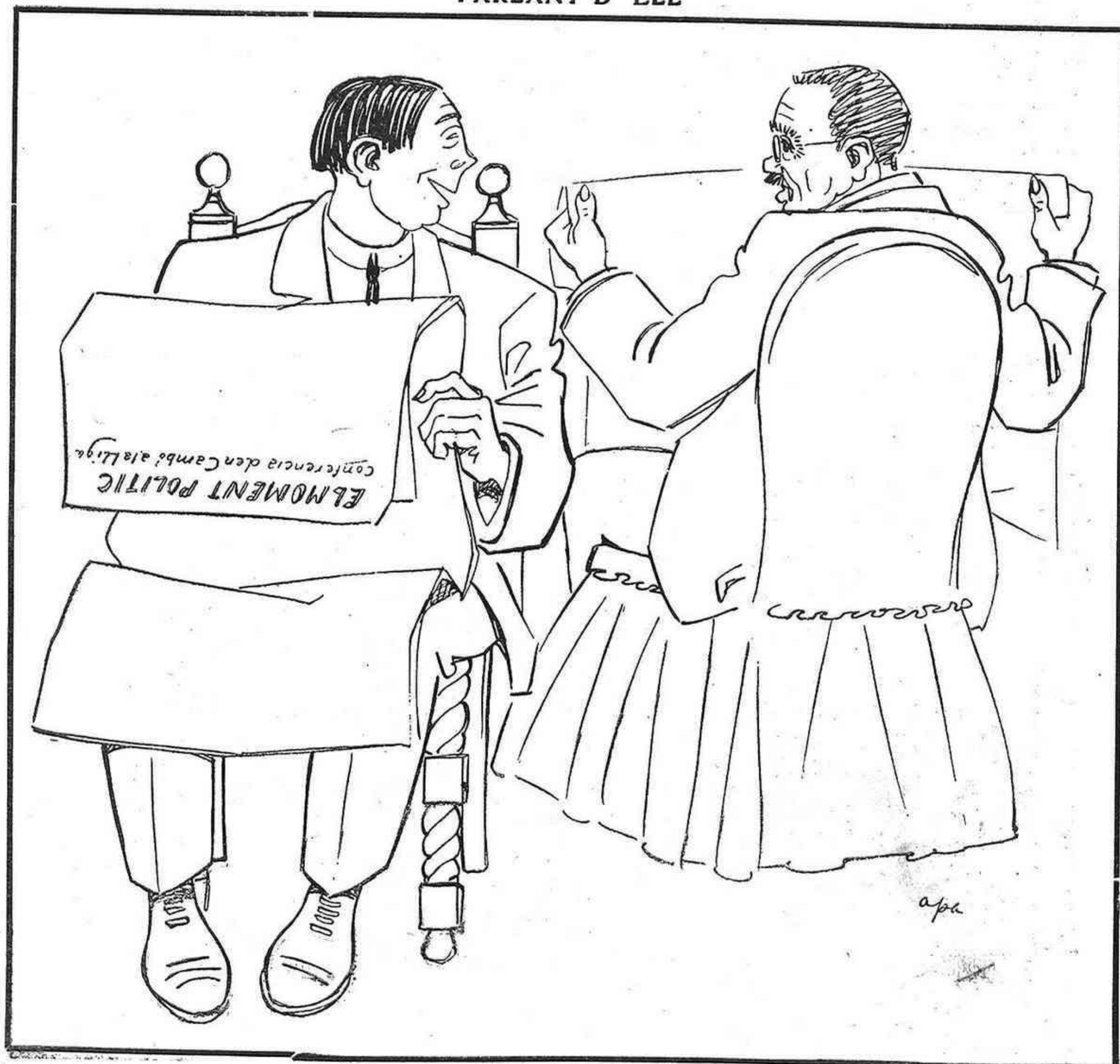
Lo que'ns ha donat més que parlar aquets dies ha estat la crisi dels conservadors. Desde provincies es podia creure que ja estava resolta aquesta crisi. Doncs tot just comença a estar-ho. Les crisis no ho són ben bé de resoltes fins que estan colocats tots els amics, tots els presidents de comitès, tots els parents i els correligionaris; i com que'l partit lliberal té molt personal d'aquets estaments i feia molt temps que estaven en vaga, no

s'empleien així com així: són coses que volen el seu temps i una política molt ferma.

Aquí tenim tot un bé-de-Déu, que van am'poca roba, que la duen suada, que la magresa'ls surt pels punys. Aquí'n diem «cessants» d'això, i n'hi ha més que sis crisis no'n cremarien de viu en viu. Tots aquets «cessants», quan ve una crisi, sofreixen una transformació que és curiosíssima de veure. La roba se'ls va netejant, ja no suen, o, si suen, el suor no'ls va a parar a la roba; s'engreixen per dintre, s'enllustren per fóra, els creixen unes patilles, i d'aquells sacs d'ossos am pell al damunt en surten una mena d'homes que fan cara de Governador, de Banc d'Espanya, de Ministeri, de Sub-això i Sub-allò-altre, i no sols en fan cara, sinó que'n són: els galons els proven més que un que pateix reuma Caldetes.

Ara ja tots els lliberals en porten, de galons. Ja manen, i com que manen, i com que, naturalment, aquí no'n volem ser de manats, ja parlem de crisi, ja fem

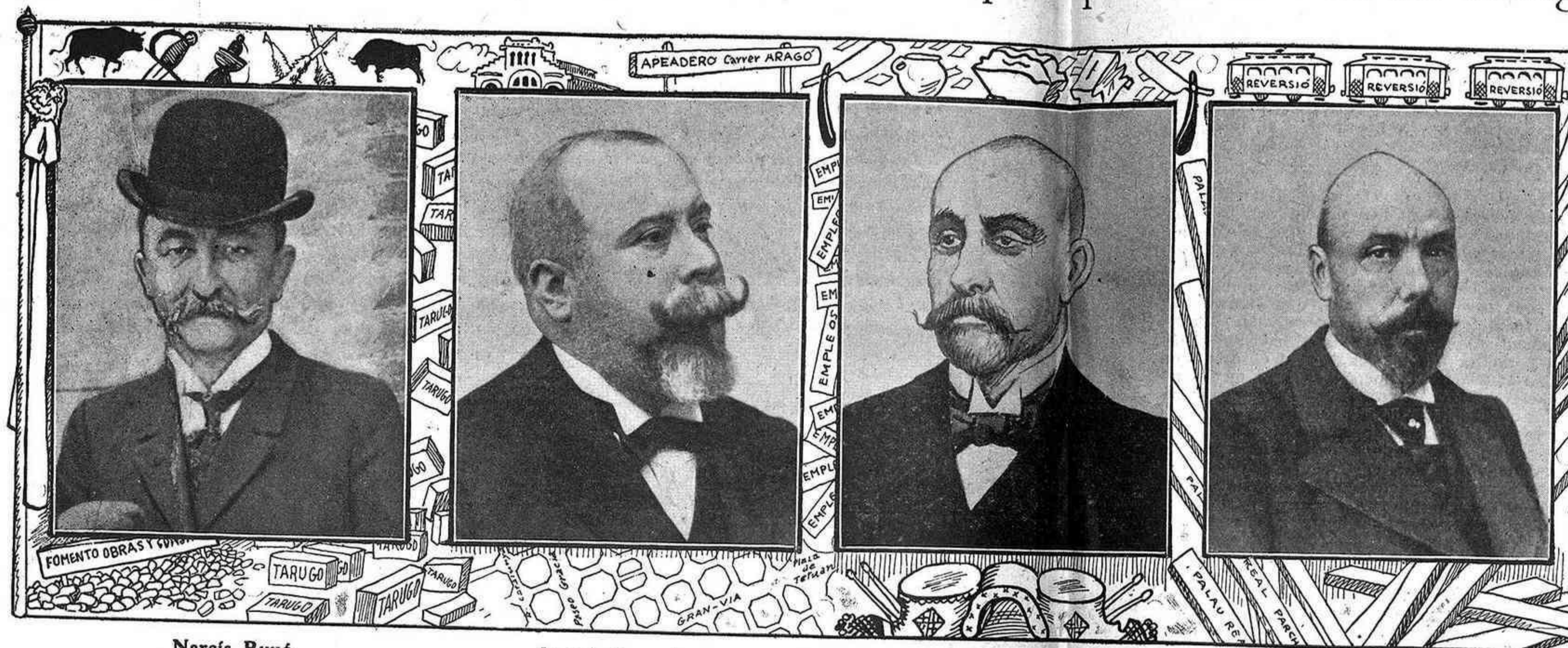
PARLANT D' ELL

- ¿Has llegit el discurs de 'n Cambó?
- ¡Y tall! ¡Quín home!... Parla com un llibre.
- Sí; com el Diccionari electoral.

CAMPANYA ELECTORAL

Aspirants á la concejalía, que LA ESQUELLA opina que no deuen ser reelegits

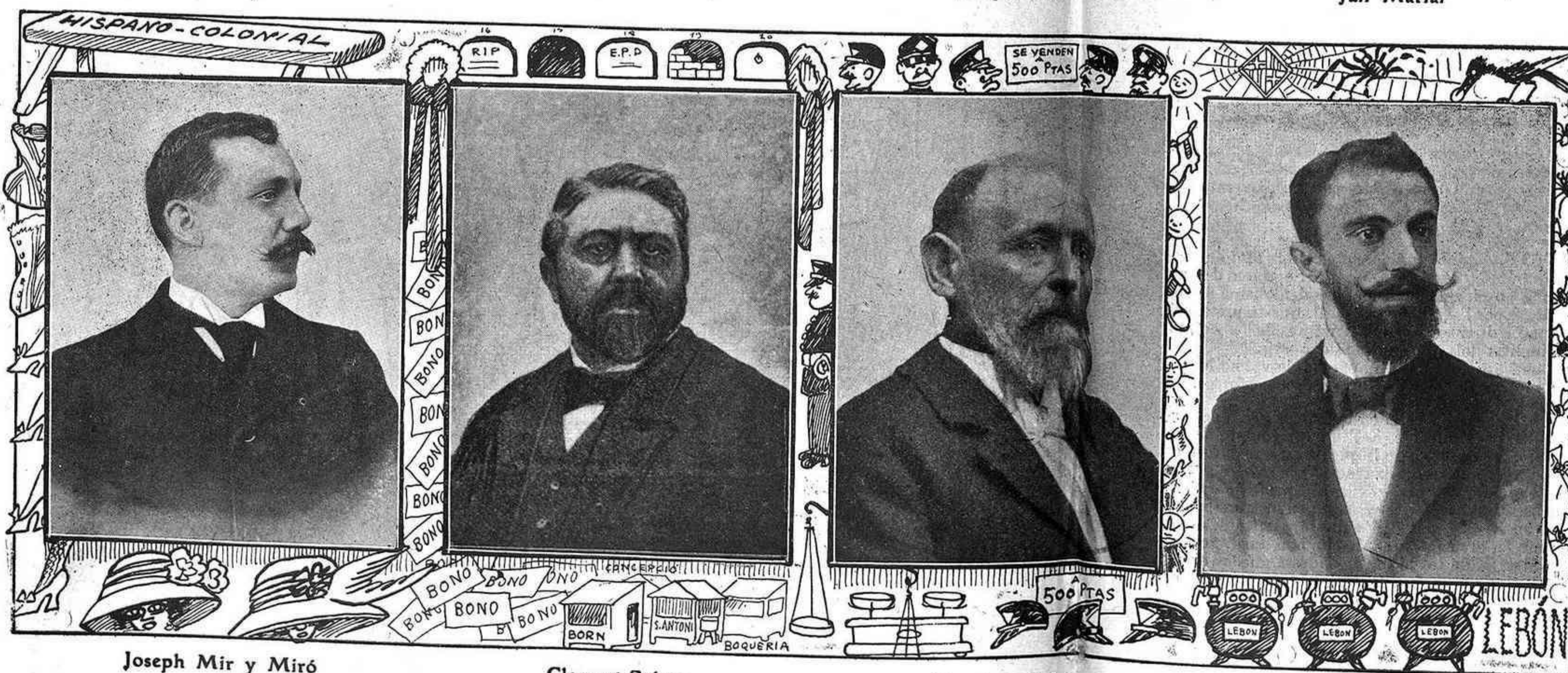

Narcís Buxó

Joseph Serraclara

Joseph Grañé

Juli Marial

Joseph Mir y Miró

Clement Selvas

Francisco Jofra

Joan Moles

treballs pera fer-los quedar malament; ja en els periòdics que tenim els comencem a atacar. En Canalejas, que encara que liberal de lo més liberal que tenim és home prudent i molt enraonat, ja no està content, ja remuga; els de més a l'esquerra voldrien «fets»; els de no tant a l'esquerra, ni fets ni fetes; els republicans, el nom ja s'ho porta; els socialistes, s'ho porten ells; i tots comencem a atacar, perquè tenir un govern que duri un mes ens cansa, a n'els homes polítics.

Ens cansa tant que parlem de tenir un ministeri de força. Amb en Weyler, amb en Romanones, en García Prieto i cinc més. Això de la força no sabreu què vol dir; només sabreu que és molt liberal... i que és molt liberal de... força! Ve a ser... una reacció que no ho sigui; una repressió voluntaria; una suspensió de garanties que sospengui la suspensió; una cosa que a províncies em penso molt que'n diuen bullit, però que nosaltres en diem evolució; un cansament: aquet és el mot; un cansament dels que no manen i que volen manar, com és natural.

Quant temps tardarà a caure en Moret?

Ensensem que aviat: vuit o quinze dies.

Si cau abans, telegrafiaré.

Si no ho pogués telegrafiar, crec que'l glosador reventaria.

XARAU

UN CASAMENT

T'he vist que anavas al altar dels teus parents acompanyada, damunt del pit el ram d'azahar, com una reyna enjoyellada.

Y us heu trobat ab ton promés, y us heu juntat allí á la vora; ell, de cofoy, no veyá res més que ta cara encantadora.

Y us heu casat serenament; y has dat el sí ab molta prudencia; tant que, al sentirte, molta gent t'ha cregut plena d'ignocencia.

Més, al deixar la catedral, m'han enterat ab gran sorpresa qu'era 'l teu ram, artificial... ¿Es qu'era falsa ta puresa?

LL. BARCELÓ Y BOU

LA TORNADA

Ja es aquí. Ja ha arribat. Ja ha tornat á Barcelona don Alexandre Lerroux. El diumenge passat féu la seva triomfal entrada. Una multitud de correccionaris l'aná á rebre. Hi hagué entusiasme y picaments de mans. Entre 'ls carruatges del seguici hi havia un carro republicano ab la vela tricolor y 'l retrat del jefe. Una nena vestida de República portava el retrat del jefe á la mà. Se venían postals del jefe, mocadors del jefe, medallas del jefe y no sabem si rosaris del jefe. Entre altras demostracions d'entusiasme, las més elevadas foren la d'aviar á la

AL REVÉS DE 'N CAMBÓ

JOVE PRIMER:—¡Las formas!... Las formas son lo de menos.

JOVE SEGÓN:—¡Ah! Donchs per mí las formas son lo principal.

arribada del jefe alguns colomíns y la de deixar anar mitja dotzena de bombas—no s' alarmin—d' aquelles que donan en *El Siglo* á la brivalla, ab unas cintas que deyan «¡Viva Lerroux!»

Hi havia á la rebuda la plana major del radicalisme. Però no hi vegegrem á l' *anciano Ardid*, y sí sols á un fill seu que encara no es *anciano* de bon trós.

Els viatges han fet tornar grós al senyor Lerroux. Ara té un 25 per 100 de ventre més que quan va marxar. Per l' aspecte, ningú diria que sigui tant revolucionari. També s' ha envellit, y ja *peina canas* en abundancia. Un grupo de *damas rojas* comentava aquest detall ab desilusió. Més aixó no ens ha extranyat gens á nosaltres, que sabem prou bé que els anys no passen endebadas y que els joves se fan vells.

A la *Casa del Pueblo* els coros del partit cantaren *La vuelta del caudillo*. Sens dubte á causa de la natural emoció, els galls sovintejaren. Però tot se dissimula en días així.

Després en Lerroux va fer un discurs de tons pacífichs. L' home vol ordre, pau, tranquilitat... y bons aliments. Durant la travessia va llensar els odís á l' aygua, y ha vingut aquí disposat á abraçar á n' en Marial y fins á ferlo regidor.

LA ESQUELLA dóna la benvinguda á l' ilustre estandant dels Josepets.

TEATROS

PRINCIPAL.—Restablert del tot, el primer actor don Jaume Borrás torná á encarregar-se del protagonista de *El bon rey Dagobert*, paper que, com diguerem en son día, desempenya á maravella.

Pera demá, dissapte, s' anuncia l' estrena de *El Rei*, comedia satírica en 3 actes, joya del modern teatre francès.

CIRCO BARCELONES.—Dissapte y diumenge's van donar en aquesta sala uns festivals artístichs-populars organísats pel mestre Lapuente. S' hi distingiren notables artistas que honraren els cants y las dansas regionals ab molt *salero*.

ROMEA.—Heus' aquí, donchs, que 'ls acreditats astrólegs que indiscretament llensaren al vent falaguers presagis respecte á l' obra de n' Morató, si's descuidan, fan un flach servey al seu amich. S' hi ha d' anar ab un *tiento* extraordinari ab aixó de las lloansas á priori!...

Les arrels no han estat un fracás, ni una caiguda, pero tampoch un èxit grós com el que algú vol suposar. El tema fonamental d' aquesta obra, tractat ja isortosament en comedia per en Benavente y fins en sainet per... ara no hi caich, pren en el drama un caràcter tan trascendental, que, en mans d' un discret autor, s' escorre com un' anguila y no'n queda res. Pera desenrotllar un assumpto com el que batega allí's necessitaria un esperit genial, més que un esperit culte... y ¡ay del ay! de gènis n' anèm tant escassos!... Ademés, el drama d' aquell senyor prolífich qu' omplena de *fills del peccat* tota la rodalfa, per forsa havia de resultar materia relliscosa, y's dóna'l cas de que en el transcurs de l' obra's repeteixen atreviments que la mateixa concorrencia del día de l' estrena no hauria deixat passar sense *fregir peix* en un drama de n' Guimerá. Y es que una frase nuament atrevida que en una comedia ó en un sainet serà una troballa, en un drama resulta *déplacée*, á causa precisament del major relleu que pren. Si no fós que 'l principal defecte está en el seu fons, mancat de veritat, *Les arrels* seria una comedia dramática més que acceptable, superior, perque, á part de tot, está construída ab gran trassa y molt ben escrita. Per acabar, esperém que 'l senyor Morató tornarà pel seu bon camí, qu' es la comedia de costúms, y's deixarà de problemas casulans y trascendentalismes perillosos.

Els artistas varen treballar ab voluntat tots, y alguns ab acert. Entre aquestos, la senyora Santolaria y Baró (Emilia) y els senyors Giménez, Vehil y Sirvent.

TIVOLI.—Han reaparescut ab èxit las quatre inglesestas, y segueixen portant públich els celebrats *Persas*, reys del salt y de la barra. Obretas representadas darrerament: *La Viejecita*, *El Monaguillo*, y *Cinematógrafo Nacional*. Estrenos: zero.

NOVETATS.—*Así es la vida*, no va caure tant en gracia al nostre públich com al de Madrit. Se tracta de una obreta insulsa ab pinzelladas de trascendentalisme filosófic y romanosos per l' estil. *En cambi* d' aquesta pretenció la comedia no's distingeix ni per l' interès de l' acció, ni per la originalitat dels tipos, ni pel llenguatge.

Els excelents artistas de la companyia Salvat no lograren alsarla un pam de terra á pesar dels seus esforços.

ELDORADO.—L' opereta en tres actes *Sangre de artista* es un filón per l' empresa. El llibre original de n' Lindou suposém que estarà bé; ab lo que no estém conformes es ab la traducció que resulta xavacana y á trossos garrafal. Pero tot se pot perdonar gracias á la profusió de números musicals agradables tots y molt ben instrumentats. El compositor Eysler, autor d' aquesta partitura, es un primer espasa en el género. Inspiració, bon gust, poesia, sentiment, alegría, de tot hi ha en aquesta música originalíssima. Y si, á voltas, no'ns sembla prou original, es perque 'ls nostres habituals mestres ja s'havían cuydat d' espigolarli motius y frases que han conquistat la popularitat.

Un aplauso sincer als artistas, y més que á tots á la senyora Domingo y als senyors Palmer, Gamero y Gil.

GRANVIA.—Y está clar!... ¿Què volían que fós una

obra que 's titula *Barcelona s' entretinguí ó Apai digali que vingui*. Ja hi va anarhi, ja, el públich, però, per l' autor; millor hauria valgut que s'hagués quedat á casa aixís la *claque* no s'hauria vist atropellada pels moaenos. La revista no té cap condició; es pesada, insubstancial y cursi. La música, á l' altura del llibre R. I. P.

ARNAU.—*Recomensant la vida*, de l' Alfons Maseras, té quatre actes y en sobren dos. Si el novell autor hagués enfocat bé 'l motiu de la seva obra, las escenas no s'haurían allargat, el diálech hauría tingut la sobrietat que li manca, el drama dels amors adulteríns hauría pres el relleu necessari pera guanyar l' interés de l' espectador y s'hauría trobat ab que no hi ha llevat per tanta comedia.

Prengui experiéncia 'l senyor Maseras del fet de que 'l drama de la filla que fuig ab l' amant, que hauría de presentarse no més com un cas secundari originat pels pecats de la mare, es el drama que interessá vivament y fins arribá a emocionar al públich, trencant el glas que hi havia al teatre fins que aquell succés esdevingué, al tercer acte, y es que alashoras hi ha sobrietat en el diálech, las escenas tenen ayre de realitat,—aquesta gran cosa que cal pera que una obra triomfi—y l' ambient es just y ben observat. ¡Llástima que aquell filósop—al fons del qual no volém entrar per manca d' espay—encara desfassi la bellesa del final ab els seus discursos pedants!

Dels personatges, l' únich, que psicológicament té moments felissos es el marit. Els demés son uns quants títelles que 's mouhen y entren y surten sempre que convé a l' autor.

Literariament l' obra es acceptable, que no sense motiu

qui l' ha escrita té un nom ben estimable dintre las lletres catalanas. Pero pera produhir pera 'l teatre no n' hi ha prou ab esser bon literat. Aixó en Maseras ja ho sab y es de desitjar que ho tingui en compte pera evitar que 'l seu afany d' entrar a un altre género pel que sembla que no está cridat, li perjudiqui l' obra á fer, en el que ja ha tingut més d' un éxit.

De l' execució de *Recomensant la vida* val més no parlarne. Unicament pot senyalar-se la senyora Llorente, qui va tenir un moment encertadíssim al final del tercer acte.

TRIUNFO.—Tal com era d' esperar, obtingué un gran éxit l' obra dramática *La casa de todos*, de 'n Pere de Répide. Un quadro negre, miseríós, aclaparador, que 's desenrotlla en un assil de pobres ha servit al excelent novelista pera trona de prédica, pera llsar quatre veritats als panxa-contens. És d' aquellas obras qu' están bé, molt bé, pero que no donan cap diner al autor ni á l' empresa, porque 'l públich... no vol anar á patir...

Las senyoras Mestres y Gil y els senyors Corregel, Beas y Valero, molt bé.

BOSCH.—S'hi ha representat ab una perfecte interpretació per part de la companyia Goula Barbosa la notable comedia de costúms *L'endemá de bodes*, de'n Pous y Pagés, que ha rebut una franca acullida del públich graciénc.

SALA IMPERI.—*Las Bribonas* y *La Viejecita* obtenen una regular interpretació. Las pelis son novas y interesants. Está en ensaig una humorada lírica que 's titula:

L' ESCULAPI D' EMPURIAS

—Pero icóm ho sabeu qu' es Esculapi?... ¡Voleu dir que no es sant Pere, avans de ser sant?

Recristina, quin tiberi! ó Aném á la Sala Imperi! que deu venir á ser una parodia de la revista del Granvía.

Li desitjém més sòrt que á l'altra.

ESPANYOL.—Ab el títul de *Gran Teatre Espanyol* está á punt d'inaugurarse una magnífica sala d'espectacles en el Paralelo, aixecada en el mateix solar del antich *Circo Espanyol*. Havém vist el local y podém assegurar que tant per lo que's refereix á decorat com per lo que toca á comoditats pel públich no hi haurá á Barcelona cap més teatre que l'iguali, fóra dels nostres clássichs Liceo y Principal. La sala resulta alegre, espayosa y de grans condicions visuals y acústicas. Mereixen una sincera felicitació ademés del arquitecte senyor Viñas, els artistes senyors Brunet y Pous, Chía, Urgellés y Ros; y els industrials senyors Planas, Saumell, Miró, Pí y Buxó, Maurrell, Subell, Camaló y Pradas.

Probablement s'inaugurarà la setmana entrant ab una companyia d'ópera y sarsuela castellanas de la que'n formarà part en Biel, l'aplaudit tenor.

UN DOCUMENT HISTÓRICH

6

DE PEUS Á LA GALLEDA

—«El actual Gobierno es propagador del desorden y la barbarie. Nosotros el fénix, la flor y nata de los Gobiernos.»

(Don Angel, als seus electors de Casp.)

Valencia, la bella Valencia, la ciutat de las flors y de la llum, honrá el passat diumenge al seu poeta predilecte, el venerable don Teodor Llorente, coronantlo públicament davant d'una multitud entusiasta que l'aclamá y li feu saborejar en vida els honors de la immortalitat.

Desde aquestas columnas, LA ESQUELLA, rendida admiradora del Mistral levantí, envía al mestre de mestres, al trovador incomparable y al traductor sense rival la seva salutació carinyosa, sens dupte la més modesta de totas las que ha rebut, pero potser també la més intensament sentida.

¡Honor á Valencia que tan esplendorosament sab nimbbar el front dels seus grans homes!

¡Vixca en Llorente!

En una de las «Cotidianas» de *La Vanguardia*, un senyor Fivaller l'altre día's dirigia an en Foronda, dihentli que cambihi las senyals de las línias transitorias per números, puig es més práctich y així ho ha vist aquell á Bruselas, Copenhague, París.

Á n' el redactor de *La Vanguardia* li ha passat alló que acostuma á passar á n' els que per cuydarse massa delo que fan els vehíns no veuen lo que passa á casa seva. Ell devia pensar-se al menos haver descobert una cosa de tanta importancia com uns quants vots per en Godó, y resulta que á Barcelona ja fa alguns mesos que la que era Companyia general va implantar l'innovació que ell ha vist á l'extranger.

Que 'l senyor Fivaller, una altra vegada's fixi més en lo de casa y menos en lo de fóra.

Si no ho fa així, haurem de creure que no ha vist una cosa ni l'altra.

Pera treure punta á las cosas més romas no hi ha com els diaris de Madrit.

«El domingo por la mañana—deya l'altre día un d'ells, referintse á Barcelona—el alcalde, varios concejales y el gobernador visitarán los pozos de Moncada.»

»Coméntase esta visita por coincidir con la llegada de Lerroux.»

Ara diguin, ¿quina relació hi pot haver entre aquests dos fets?

¡Quí sab!... Potser el periódich que va donar la noticia's creya que 'ls concejals y 'l gobernador anavan á Moncada á buscar aygua..... pera apagar l'entusiasme que l'arribada del caudillo havia de produhir.

¡Quánts ne va deixar el rey Herodes!...

—El Gobernador civil ja ha vist els pous de Moncada.

—Donchs ara ja deu saber la vritat d'aixó de l'aygua...

—No, senyor, nó...La Vritat no ha sortit del pou encara.

No hem vist major frescura ni desahogo que pugut compararse ab el dels importantíssims, acreditadíssims y inteligentíssims senyors propietaris de l'antiguíssima casa Bailly-Bailliére, de Madrit.

¿Saben qué han ideat pera defensarse de las incorrecions y molt ben calculadas combinacions que, com anteriorment hem revelat al públich, fan al oferir uns regalos als que comprin el seu desdixat Almanach?

L' ÚNICH QUE NO VA ANARLO Á REBRE

EL VERDADER POBLE: —Sí; per moixigangas estich, com hi ha món...

Cinch anys enrera, en vista de que eran ja molts els que duptavan de que en las carteras tancadas dels Almannachs hi hagués realment colocats els *vales* que donavan dret á recullir els regalos oferts pels senyors Bailly-Bailliére, anunciaren aquèsts que, de llavors endavant, suprimían dit sistema, perque reconeixían que 's prestava á manipulacions y enganys, y, desitjant provar la seva bona fé en favor del públich, optavan pel de colocar en cada exemplar un taló numerat pera ser sortejat en combinació ab la Lotería Nacional.

Alarmats després al veure que nosaltres cridavam l'atenció del públich sobre 'l fet de que en la edició de 1909 oferissin regalos molt més importants qu' en las anteriors, pero tornant á implantar el sistema que, segons ells mateixos confessaren en el seu llibre de 1905, se presta á *mixtificaciones*, ara, en la edició pera 1910, tractan els senyors Bailly de justificar qu' ells no fan cap trampa y intentan conseguirho fent saber per medi d' un' acta notarial que tots els *vales* que ofereixen han sigut colocats dintre de las carteras d' altres tants exemplars.

Pero lo graciós del cas es que, al despedir al Notari que havia aixecat l' acta, tots aquèsts exemplars quedaren á casa dels senyors Bailly-Bailliére, sense que ni en l'

acta ni en lloch se demostrí que 'ls referits exemplars hagin sigut posats á la venda pera que 'l públich pugui adquirirlos.

Com compendrà 'l curiós lector, nosaltres ja hem dit lo suficient. Ara, ells tenen la paraula.

¿Qu' és, qu' és aixó?

«La Comissió municipal de Foment ha acordat que 's retirin las fonts existents á la plassa del Teatro, pera sustituhirlas ab altrás dugas, ornamentals.»

Perfectament.

Aceptém l' acort de la Comissió, ab la sola condició de que al dictámen s' hi anyadeixi aquesta cláusula: «Las novas fonts, á més de ser ornamentals, haurán de ser precisament de bon gust.»

Aixís estarem tranquils.

Perque tindré l' absoluta seguretat de que no las han d' encarregar á n' en Falqués.

El diputat senyor Caballé, *puntillero* de la gatzara solidaria, diu que va arribar á Barcelona no sé quin día.

Nosaltres no 'n sabíam res, pero ho vam sospitar tot seguit qu' era aquí aquest home.

¿Saben en qué ho varem coneixer?

En que las tertulias de diputats solidaris, á la *Maison Dorée*, eran molt desanimadas.

Es clar, ... com que hi havia l' espieta!

La Comptaduria municipal ha facilitat una nota á la premsa dihent que ha liquidat tots els comptes aprobats fins el primer semestre d' aquest any.

Á més dels comptes pagats, hi havia l' ordre de satisfer 16,169'20 pessetas més, quals interessats no s' han presentat á cobrar. Perque aquesta acció sorprenent?

Vegintho: 442 pessetas perque no existeix qui las ha de percibir; 1,425'25 perque 'ls que las havian de cobrar s' han vist embargats, y 12,055'35 perque 'ls que las reclamavan s' han mort.

Deixant estar els del primer grupu, ab tot y no deixar d' esser alarmant aixó de que no exististeixin els industrials que havian fet feynas al Ajuntament, ¿no podria esser que 'ls del grupu segon s' hagin vist embargats per no cobrar desseguida y que 'ls del grupu tercer—un d' ells acreedor de més de 11,600 pessetas,—s' hagin mort de miseria y de fástich?

No n' hi ha per menos, després de veure que l' Ajuntament s' alaba d' haver pagat els seus deutes aprovats el primer semestre, quan ja s' acaba 'l segon.

Y encara hi ha regidors que fan quedar dictamens de comptes sobra la taula!

No tant difícil per ells es cobrar, no!

Pero, *El Liberal* ¿ahónt l' escriuhen? ¿A Barcelona ó á las Batueeas?

Ara ens surt el diari dels *regueros de pólvora* ab la can-

tarella de que don Emiliano Iglesias es según tinent d' arcalde del nostre Ajuntament.

¿Qué dirá el senyor Fernández Valdés, que fins avuy havia ocupat el puesto, quan s' enteri de que en lletres de motllo y precisament un diari dels seus, l' ha deixat de cop y volta sense vara?

—¿Sab, d' aquell famós discurs que la passada senmana va descapdellá en Cambó?... N' han fet imprimí els lligaires (quaranta mil exemplars!... —Ja es una bona tirada!

Ja es al carrer. Ens referim á madame Steinheil, acusade ahir d' haver assassinat al seu marit y á la seva mare, y absoluta avuy pel Jurat de París entre 'ls delirants aplausos de la galeria.

Queda, donchs, legalment reconegut que aquesta bona senyora es un ángel de candor.

En el ram d' assassinar personas, s' entén.

Perque en altres rams s' ha reconegut justament lo contrari.

Tots els diaris ho han dit y nosaltres ens hem quedat sense enténdreho.

«Las máquinas elevadoras de los pozos de Moncada son excelentes...»

Excelentes, eh!

«... son excelentes, pero deficientes para el servicio que necesita esta capital.»

Si á pesar de ser excelentes no serveixen pera lo que Barcelona necessita, ¿volen fer el favor de dirnos en què consisteix la seva excelencia?

A no ser que's tracti de la calitat del metall ab que las máquinas han sigut construhidas...

Entre 'ls que tenen confiansa en esser regidors dintre pochos días, s' hi compta en Llorens Pahissa.

En Pahissa, que ab tot y militar ab els de *Don Prudencio* es un bon xicot, ja 's veu tant segur *calsant* el faixí de regidor, que quan passa per la Rambla 'l veureu tivant la panxa enfóra y mirar ab cert ayre de superioritat als municipals y urbans.

Un d' aquests deya días passats, á un company seu que li havia senyalat al futur regidor:

—Este també quiere ser *rechidor*?

—Este.

—Entonces, también lo podríamos ser tu y yo, no te parece, *Gonzálvez*?

Un senyor, carregat de bona fé, preguntava diumenge, tot escoltant els acorts de *La vuelta del caudillo*:

—¿Quína manifestació deu haver sigut més important, la d' avuy en honor de 'n Lerroux ó la de l' altre día á París á favor de 'n Ferrer?...

Resposta d' un vehí amatent:

—Aixó ni 'ls mateixos interessats vos ho podrian contestar: l' un perque ja es mort y l' altre perque *no hi era*.

El cronista d' art d' *El Diluvio* opina que «Sociedad Artística y Literaria de Cataluña» es un nom *flemátich*, ¡Pare, perdoneulo!...

Considerem que si aquest crítich s' expressa així, es perque no sab qué vol dir *flemátich*.

Item més.

Parlant d' un pintor catalá de gloriós apellido, díu que «se muestra seguro de su *metiere*.»

¡Pare, torneulo á perdonar!

Veritat es, Pare, que podriau replicarnos que quí 'l fa *metiere* á aquest crítich en camisas d' onze varas ..

Cert que sí; però ¿no sabeu que ara governa en Moret y per lo tant tot es lícit?

El Progreso del dilluns, comptant els assistents al *magno recibimiento*, deya: «Más de cien mil manifestantes.»

Peró quina mania de dir disbarats tenen els d' *El Progreso*, Suposar que á Barcelona hi ha més de cent mil lerrouxistas, es fer com aquell carreter que pera dir un renech gros, mentava las onze mil verges!

Es clar que al Principal no hi va gent! Á n' aquí ahont som tant republicans y demócratas, ¿quina empresa que s' estimi es capassa de representar un repertori tant dinástich com *La princesa llunyana*, *El bon rey Dagobert* y *El rey*, que pera demá anuncian?

Amich Jaumet: vosté que, dut pel seu entusiasme per la República, fins va *perorar* un día á la Casa del Pueblo, ¿no podria encomanar un xich de las sevas conviccions an en Niubó?

Ha ressucitat—el dimoni sab á costa de quí—*La Rebeldía*.

En el seu primer número reproduceix l' article *Rebeldes! Rebeldes!*... de *don Prudencio*, dihent que han complert el programa, que es l' exposat en aquella propaganda *fula* de la Revolució.

Nosaltres, que sabem lo que van fer els *jóvenes rebeldes* durant la *senmana de la por* per ells, els aconsellem que no fassin el valent ara, si no volen perdre *prestigi*, ja que tothom convé en que son bons deixebles del mestre, y el seu mestre es *don Alejandro Lerroux*.

Á l' Audiencia:

—¿Vosté coneix á l' acusat?

—Sí, senyor.

—Y vosté 'l creu capás de cometre 'l robo de diners que se li imputa?

—Depén de la cantitat.

NOTAS DE CASA

L' antiga Casa pere Reig y Fills ha inaugurat al Passeig de Gracia, núm. 27, un gran local-exposició de mobles artístichs. ahont en distintas seccions el comprador pot veure, perfectament instalats, menjadors, salons, dormitoris; etc., mostra eloqüentíssima del bon gust, ja de molts anys acreditat, d' aquesta coneguda Casa. Durant els días que han seguit á la inauguració del establiment, verificada l' altre dijous, l' afuencía de visitants ha sigut enorme.

Unim la nostra coral felicitació á las moltas que 'ls Srs. Reig y Fill han rebut aquests días.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA I.—*Ma-quí-no*.
- 2.ª ID. II.—*Car-ta-ge-na*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Rita-Tria-Tira*.
- 4.ª CÉDULA PERSONAL.—*Bartomeu*.
- 5.ª CONVERSA.—*Mar*.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Tres per sis divuit*.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

D' aquí pochos días se posará á la venda nostre popularíssim

Almanach

La Esquella de la Torratxa pera l' any 1910

Escrit y dibuixat per las firmas millors de la nostra terra :::::

La cuberta, impresa á varias tintas, es original del notable caricaturista APA

L' *Almanach* de *La Esquella* pera l' any 1910 es notablement superior als publicats anteriorment :

El preu com sempre, UNA PESSETA

NOTA.—Els corresponsals que no tinguin feta la demanda que la fassin tot seguit si volen que se 'ls serveixi ab tota puntualitat el día de l' aparició,

EL ÉXITO MAYOR DE LIBRERÍA ESPAÑOLA

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-Enciclopedia de la Vida Práctica para 1910

Libro indispensable á todo el que desee saber los adelantos en Ciencias, Artes, Agricultura, Sport, Literatura, Industria, Comercio y cuantos sucesos de importancia han ocurrido en el mundo. EL AÑO EN LA MANO, además de muchos y valiosos regalos que ofrece á sus compradores, incluye en cada libro una participación en la **Lotería de Navidad**, á la cual, caso de salir premiada, puede corresponderle 150 pesetas.

EL AÑO EN LA MANO se vende á los precios siguientes:

Edición económica encuadernada con cubierta á varias tintas . . . Ptas. 1'50
 Edición de lujo con tapas oro y relieve. » 2

Bazar de la Unión

Calle de la Unión, 3 — —

— — BARCELONA

Efectos de Escritorio

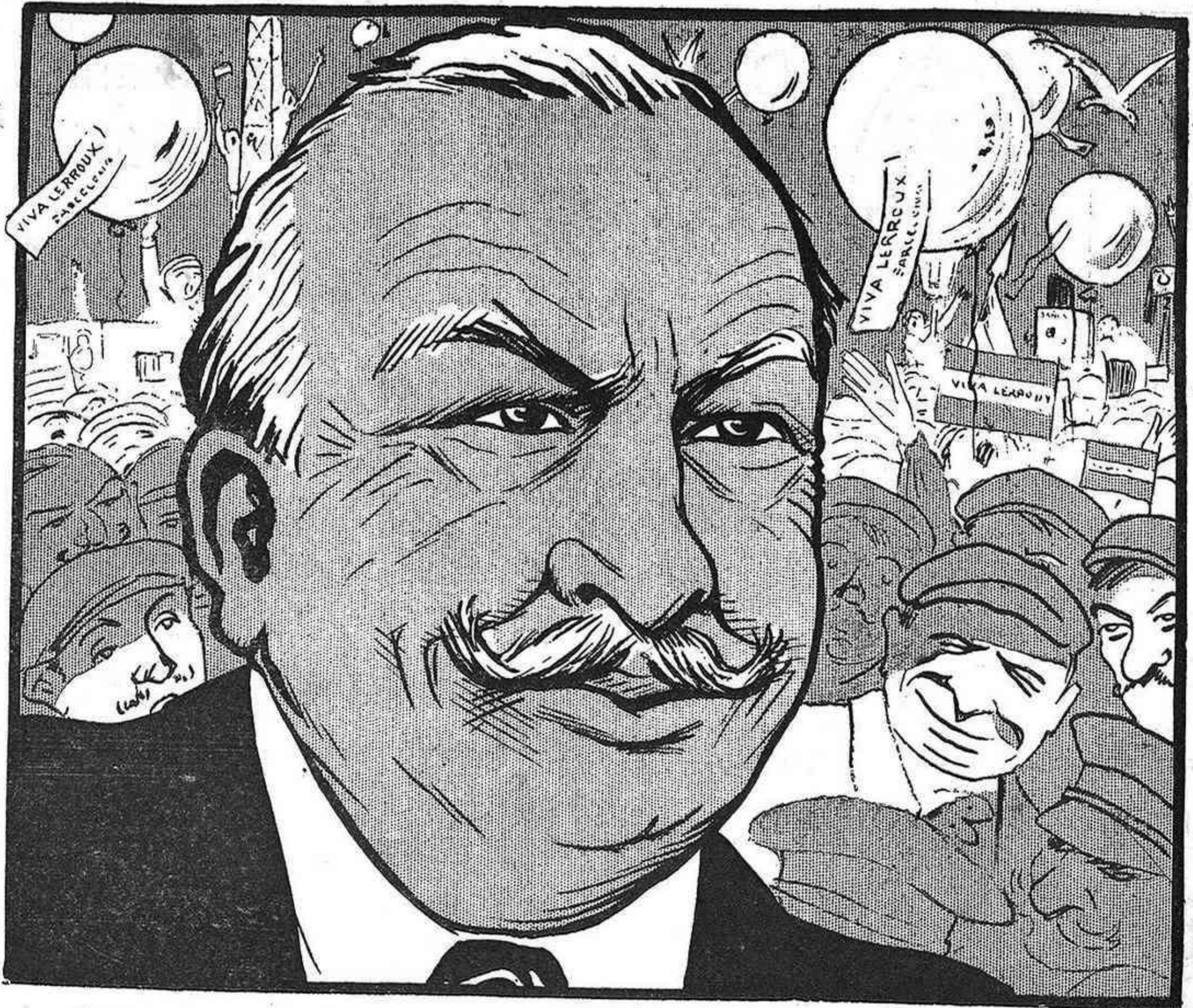
♦ GRAN NOVEDAD ♦

**Pluma
 Estilográfica**

Precio: UNA PESSETA!!!

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certifiicat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

DON ALACANDRO ES AQUÍ

**Ja ha posat molts cabells blancs.
¿Quán posará enteniment?**

La seva arribada el diumenge al matí.